

מסכת נדרים דף עא.

• משנה

זה הכלל,	נדרה והיא ארוסה,
<p>כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת, אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה</p>	<p>נתגרשה בו ביום, ונתארסה בו ביום, ואפילו אם נתארסה למאה, אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה,</p>
<p>כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת, היינו שלא בגרה ולא נשאת, דאי בגרה או נשאת, יצאה מרשות אב, וארוס לחודיה לא מצי מפר</p>	<p>דארוס מפר בקודמין בשותפות, והאי דנקיט נתגרשה בו ביום, ונתארסה בו ביום, משום דבשמע עסקינן, דשמע ארוס או שמע אב, ומש"ה דוקא בו ביום, אבל ביום של אחריו, לא, דכיון דשמע חד מינייהו, ולא הפר, קיימיה לנדרה, ובגמרא שקלינן וטריןן הי מינייהו שמע, ארוס או אביה</p>

מסכת נדרים דף עא.

• סיכום

אמר שמואל, ארוס אחרון מיפר נדרים שנראו לארוס ראשון,	
דכתיב "ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה", הלשון "היו תהיה"	ומדכתיב קרא יתירה "עליה", משמע בנדרים שנראו לארוס ראשון,
מדובר באשה שיש בה שתי "היות", דהיינו שנתארסה שתי פעמים,	(ששמע הארוס) ומת, שאביה וארוס האחרון מפירין נדריה

• גמרא - מנלן... אמר שמואל...

מנלן דארוס אחרון מיפר נדרים שנראו לארוס ראשון: (1)	
אמר קרא, "ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה", נדרים שהיו עליה כבר	
קושית הגמרא - דלמא הני מילי שלא נראו לארוס ראשון, שלא שמע אותם,	
אבל נדרים שנראו לארוס ראשון, לא מצי מיפר ארוס אחרון, דכיון דנראו לראשון, לא נתרוקנה רשות לארוס אחרון, אלא לאב,	
הלכך נימא דדברים שנראו לארוס ראשון, ארוס אחרון כמאן דליתיה דמי, ומיפר אב,	
א"נ נימא דכיון דאיכא ארוס ולא מצי מיפר, אב נמי לא מצי מיפר, דבמקום ארוס, אב לא מצי מיפר לחודיה?	
תירוץ הגמרא - "עליה" קרא יתירא הוא, לומר כל נדרים שעליה, ואפילו נראו לארוס ראשון	
(פירש הרא"ש וז"ל דהוה מצי למכתב "ואם היו תהיה לאיש ונדריה או מבטא שפתייה אשר אסרה על נפשה",	
והוה שמעינן מיניה דארוס מפר בקודמין מדקאמר "אשר אסרה", דמשמע לשעבר,	
למה לי למכתב "עליה", אלא לרבות אף נדרים שנראו לארוס ראשון)	

מנלן דארוס אחרון מפר נדרים שנראו לראשון,	(1)
דמדקתני נתגרשה בו ביום ונתארסה בו ביום, על כרחיך בשמע עסיקין, דאי לא, בו ביום למה לי,	
ונהי דאיכא לדחויי דלמא מתני' בשמע אב, ומש"ה קתני בו ביום, אבל שמע ארוס, לעולם אימא לך דארוס אחרון לא מצי מפר,	
אפ"ה שמואל קיבלה מרבו דכי תנא בו ביום, משום שמיעת ארוס תנא ליה, ומש"ה אמר מנה"מ,	
דהאי מנא ה"מ לאו הש"ס קאמר ליה, אלא כולה מדברי שמואל היא, וכאילו אמר הכי,	
אמר שמואל, מנא הני מילי דארוס אחרון מפר נדרים שנראו לראשון,	
ודכותה בריש פרק אלו מציאות גבי פירות מפוזרים, וכמה א"ר יצחק קב בד' אמות, ומוכח התם דרבי יצחק גופיה בעי לה,	
ושמעתא נמי מוכחא, דדינא גופיה שמואל הוא דקאמר ליה, ולא ראייה דקרא בלחוד,	
דאם איתא דדינא במתני' הוא, ושמואל לא אמר מידי, אלא דמוכח ליה מקרא,	
היכי מייתי תניא כוותיה דשמואל מברייתא דנערה המאורסה וכו',	
דהא בברייתא לא מוכח ליה להאי דינא מהאי קרא דשמואל,	
ואי האי דינא לא חזיא ליה שמואל, אלא מתני' היא, מאי אולמא דברייתא ממתני',	
אלא ודאי משום דדינא גופיה שמואל קאמר ליה, דנהי דתני ליה אמתני',	
מיהו מתני' איכא לדחוייה, דבשמע אב עסיקין, ומש"ה מסייעי ליה מברייתא דליכא לדחויי	

מסכת נדרים דף עא.

• תניא כוותיה דשמואל...

תניא כותיה דשמואל, דאפילו נדרים שנראו לארוס ראשון, מצי מפר ארוס אחרון,	
נערה המאורסה, אביה ובעלה מפירין נדריה, כיצד?	
1. <u>שמע אביה והפר לה</u> , ולא הספיק הבעל (הארוס) לשמוע עד שמת הבעל (הארוס), ונתארסה בו ביום (1), ואפילו מאה פעמים, אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה	2. <u>שמע בעלה (הארוס) והפר לה</u> , ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל (הארוס), ונתארסה בו ביום, ואפילו מאה פעמים, חוזר האב ומפר חלקו של בעל
אמר רבי נתן, הן הן דברי בית שמאי, אבל בית הלל אומרים, אין יכול להפר	
(1) מש"ה קתני בו ביום, דאי נתארסה ביום שלאחריו, כיון דכשמת בעל, נתרוקנה רשות לאב, ולא הפר בו ביום, קיימיה לנדריה	

• דברי הר"ן בענין שמע אביה והפר לה...

פירשו קצת הראשונים ז"ל דהך בבא קמייתא (בשמע אביה והפר לה...) דברי הכל היא,	
דפלוגתא דב"ש וב"ה באידך בבא (בשמע בעלה והפר לה...) בלחוד היא,	
ותמיהני לב"ה דסבירא להו מקלש קליש, כיון דשמע אביה והפר לה, ואיקליש ליה האי נדרא, דאכתי איתיה לאב, ולא בטלה לה הפרה דיליה, היכי מצו אב וארוס אחרון להפר, דהא אמרי ב"ה בההיא דלעיל, דשמע אביה והפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת, דאין האב יכול להפר, ובכי האי גוונא לא אמרי' מות הבעל, נתרוקנה רשות לאב, משום דכיון דאיקליש ליה נדרא, לא חשיבא להורישו לאב, וה"נ כי איכא אב וארוס אחרון, מאי שנא?	ונראה בעיני לפי דבריהם ז"ל, דהיינו טעמא, משום דלעיל דאיכא שינוי רשות דמנתיק ליה האי נדרא מארוס לאב, כל היכא דקליש ליה, לא מצי מנתיק, אבל הכא דאיכא ארוס אחרון, חזינן ליה להאי ארוס אחרון ככרעיה דראשון, וכיון דמארוס לארוס קאתי, אע"ג דאקליש ליה נדרא, מצי אב ובעל להפר, דכי ה"ג לאו אינתוקי הוא

• סיכום

מחלוקת ב"ש וב"ה	שמע אביה והפר לה...	שמע בעלה (הארוס) והפר לה
ב"ש - מיגז גיזי	אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה	חוזר האב ומפר חלקו של בעל
ב"ה - מקלש קליש	אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה, דארוס אחרון ככרעיה דראשון	אין האב יכול להפר (לבדו)

מסכת נדרים דף עא.

• ברייתא הנ"ל...

תניא כותיה דשמואל, נערה המאורסה, אביה ובעלה מפירין נדריה, כיצד?	
<p>1. <u>שמע אביה והפר לה</u>, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת הבעל (הארוס), ונתארסה בו ביום, ואפילו מאה פעמים, אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה</p>	<p>2. <u>שמע בעלה והפר לה</u>, ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל (הארוס), ונתארסה בו ביום, ואפילו מאה פעמים, (2) חוזר האב ומפר חלקו של בעל</p>
<p>אמר רבי נתן, הן הן דברי בית שמאי, אבל בית הלל אומרים, אין יכול להפר</p>	
<p>(2) הך בבא (שמע בעלה והפר לה) נמי בנתארסה מיירי, שנתארסה בו ביום, ואפילו מאה פעמים, דבגוונא דרישא קיימא, ולא מפלגא בהדי רישא, אלא דברי שא הפר אב, והכא הפר בעל</p>	

• דברי הר"ן בענין שמע בעלה והפר לה...

<u>שמע בעלה</u> (הארוס) והפר לה, ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל (הארוס), ונתארסה בו ביום, ואפילו מאה פעמים,
<p>חוזר האב ומפר חלקו של בעל, דאב לחודיה מצי מפר, אע"פ שנתארסה לאחר, וכדמפרש טעמא לקמן, וכי קתני ומפר חלקו של בעל, אין ה"נ דחלק עצמו ג"כ יפר האב, דהא לא אצטריכא לתנא לאשמועינן, דמילתא פשיטא היא, שחלקו של אב, בהפרה דבעל לא פקע, וחלקו של בעל הוא דאיצטריך ליה לאשמועינן, דאע"ג דבעל כבר הפר חלקו, אפ"ה חוזר האב, ומפר אף אותו חלק עצמו של בעל, משום דכי מית ליה בעל, בטלה הפרה דיליה, ואמר רבי נתן, הן הן דברי בית שמאי, אבל ב"ה אומרים אין יכול להפר אב בלא ארוס אחרון</p>

• סיכום

שמע בעלה (הארוס) והפר לה	שמע אביה והפר לה...	מחלוקת ב"ש וב"ה
חוזר האב ומפר חלקו של בעל	אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה	ב"ש - מיגז גיז
אין יכול להפר לבדו, אלא אביה ובעלה (הארוס) האחרון מפירין נדריה	אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה, דארוס אחרון ככרעיה דראשון	ב"ה - מקלש קליש

מסכת נדרים דף עא

• גמרא, ר"ן, במאי פליגי....

ואמרינן, במאי קמיפלגי,	
ב"ש סברי בנדרים נמי שנראו לארוס, נתרוקנה רשות לאב,	
ומש"ה כיון דלגבי האי נדר, ארוס אחרון כמאן דליתיה דמי, וכדמפרש בסמוך, אב מצי מפר,	
<p>אלא אפי' נראו לו נמי, נתרוקנה רשות לאב, ומש"ה נהי דהכא נראו לארוס ראשון, והפרה דיליה כמאן דליתא דמיא, דמכי מיית ליה, בטלה לה, אפ"ה כיון דארוס אחרון לגבי האי נדרא כמאן דליתיה דמי מטעמא דנפרש בסמוך, מצי אב מיפר,</p>	<p>דלא תימא נהי דארוס אחרון כמאן דליתיה דמי, מיהו כי נתרוקנה רשות דארוס ראשון לאב, דוקא בנדרים שלא נראו לארוס, אבל נראו, לא, דליתא,</p>
דבית שמאי סברי בנדרים נמי שנראו לארוס, נתרוקנה רשות לאב, ומיגזו גיזו,	
<p>וכתב הר"ן, לא הבנתי דברי הראשונים בזה, אמאי מצי מפר אב לחודיה לבית שמאי דאמרי מיגזו גיזו טפי מב"ה דאמרי מיקלש קליש, ועוד דאפי' אמרת מיגזו גיזו, מ"מ מכי מיית ליה בעל, תבריה לגיזיה, דהתניא בברייתא דלעיל (דף סח:) שמע אביה והפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב, זו היא ששינונו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל, ואם איתא דהפרה דאב כדקימא קיימא, אמאי לא מצי מיפר בעל לאחר מיתת אב, דנהי דלא נתרוקנה לו רשות אב, אפ"ה אב גיזו דיליה, ובעל גיזו דידיה, אלא מאי אית לך למימר דנהי דמיגזו גיזו, אפ"ה כי מיית ליה, אשתקלא ליה גיזא דידיה, וה"נ מאי שנא?</p>	
וני"ל דהיינו טעמא, משום דלב"ש דסבירא להו מיגזו גיזו, כיון דכי הפר בעל,	
אבטיל ליה פלגיה דנדרא לגמרי, הרי מעשה שלו נגמר, ואסתלק ליה ארוס לגמרי,	
<p>ונהי דכי מת ארוס, בטלה לה הפרה דיליה, מיהו מכיון דאסתלק ליה ארוס מהכא, ותו לא חזי האי נדרא לארוס כלל, קס ליה אב בלא ארוס, והא פשטינן לעיל דכל היכא דליכא ארוס, אב מיפר, דמקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה, אבל בההיא דלעיל דשמע אביה והפר לה, אפי' אמרת דלמ"ד דמיגזו גיזו אסתלק ליה אב, אפ"ה כי מת בטלה ליה הפרה דיליה, וקס ליה ארוס לחודיה בלא אב, ולא מצי מיפר, היינו טעמייהו דב"ש דאמרי דאב מצי מיפר הכא בלא ארוס אחרון,</p>	
וב"ה סברי אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה, דאין האב יכול להפר לבדו, משום דלאו מיגזו גיזו,	
<p>דכשהפר בעל, לא אשתקל פלגא דנדרא, אלא כוליה נדרא הוא דאיקליש, וקלישותא לאו מעשה גמור הוא, ומש"ה לא חייל כלל עד דמצטרף ליה קלישות דאידיך, הלכך כל זמן שלא הפר האב, לא אסתליק ליה הארוס מהאי נדרא, ומש"ה זכי ביה ארוס אחרון, זהו מה שנראה בעיני בזה</p>	

• סיכום

מחלוקת ב"ש וב"ה	שמע אביה והפר לה...	שמע בעלה (הארוס) והפר לה
ב"ש - מיגזו גיזו	אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה	חוזר האב ומפר חלקו של בעל דארוס אחרון כמאן דליתיה דמי
ב"ה - מקלש קליש	אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה, דארוס אחרון ככרעיה דראשון	אין יכול להפר לבדו, אלא אביה ובעלה (הארוס) האחרון מפירין נדריה

מסכת נדרים דף עא:

• איבעיא להו..

איבעיא להו: גירושין כשתיקה דמיא, או כהקמה דמיא? (1)	
למאי נפקא מינה?	
כגון שנדרה ושמע בעלה (ארוס) (2) וגרשה, ואהדרה ביומיה (באירוסין),	
אי כשתיקה דמי, מצי מיפר לה,	ואי כהקמה דמי, לא מצי מיפר לה
(1) משום דכיון דידע ארוס דלבתר גירושין לא מצי מיפר, ולא הפר קודם גירושין, כמאן דאוקמיה לנדרא דמי, כי היכי דאמר' דמכי לא הפר ביום שמועה כמאן דאוקמיה דמי	
(2) האי בעלה דקאמרי, ארוס דוקא הוא, דאי בנשואה, אפילו תמצא לומר דגירושין כשתיקה דמיין, היכי מצי מיפר, אי בשחזרה ונשאת, אין הבעל מיפר בקודמין, ואי דאהדרה בארוסין בלחוד, כיון דארוס אינו מיפר אלא בשותפות, והכא ליכא אב, דכיון שנשאת, שוב אין לאביה רשות בה, אפי' תמצא לומר כשתיקה דמיא, לא מצי מיפר, אלא ודאי בארוסה עסקינן	
(3) להכי נקט ביומיה, דאי אהדרה למחר, פשיטא דלא מצי מיפר, כיון שעבר יומו של שמיעה, ואע"ג דבסוף יומא ליתיה ברשותיה דבעל	
(4) והא דאמרינן ואהדרה, לאו דוקא הוא, דהוא הדין אחר, אלא מילתא דשכיחא נקט	

• סיכום

גירושין	נדרה ושמע הארוס, וגרשה, ואהדרה ביומיה
כשתיקה דמיא	מצי מיפר לה
כהקמה דמיא	לא מצי מיפר לה